

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

กระแสความนิยมในวัฒนธรรม ประเพณี และศิลปกรรมตามแบบอย่างของตะวันตกในประเทศไทยได้เริ่มก่อตัวกลางมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 และเด่นชัดขึ้นดังปรากฏในงานสถาปัตยกรรมต่างๆ ซึ่งสร้างตามแบบยุโรปในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงสร้างดุลยภาพระหว่างวิชาช่างไทยและวิทยาการจากตะวันตกด้วยการสถาปนาโรงเรียนเพาะช่างขึ้นในปี พ.ศ. 2456

ในปี พ.ศ. 2466 รัฐบาลแห่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ว่าจ้างประติมากรชาวอิตาลีเลียนนายคอร์ราโด เฟโรซี (Corrado Feroci) หรือ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เข้ามารับราชการงานอนุสาวรีย์ในประเทศไทย เป็นช่างปั้นประจํากรมศิลปากรกระทรวงวัง ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็น “ผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการนำการศึกษาศิลปะตามแนวยุโรปเข้ามาสอนให้กับเยาวชนไทยที่สนใจ โดยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของกรมศิลปากรก่อตั้งโรงเรียนปรางค์ศิลปกรรมขึ้นในปี พ.ศ. 2476 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนศิลปากรแผนกช่าง (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2542: 26) ในปี พ.ศ. 2480 และได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากรในปี พ.ศ. 2486 ในระยะแรกของการฝึกหัดอบรมวิชาประติมากรรมเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการสร้างช่างปั้นและช่างหล่องานโลหะเพื่อสร้างงานอนุสาวรีย์และรูปเคารพตามแบบอย่างศิลปะหลักวิชาของตะวันตก ซึ่งการก่อตั้งโรงเรียนศิลปะในกรมศิลปากรนั้น ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เห็นว่า “...เป็นการเริ่มต้นศักราชใหม่สำหรับศิลปะในประเทศไทยสยาม” (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 206) และศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยซึ่งเป็นรูปแบบการสร้างสรรคงานอันมีความแตกต่างจากประเพณีนิยมดั้งเดิมของไทยได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว

เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ภาวะสมัยใหม่และเปิดตัวเองออกสู่วัฒนธรรมอันหลากหลายในรัชสมัยของรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 (เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. 2489) ผู้ศึกษาศิลปะก็ได้เปิดตนเองสู่ความหลากหลายในโลกแห่งการศึกษา การสื่อสาร ความรู้และเทคโนโลยีในวงกว้างเช่นเดียวกัน ศิลปินไม่เพียงสร้างสรรค์งานศิลปะแบบเหมือนจริงตามแบบอย่างศิลปะหลักวิชาแบบตะวันตกอีกต่อไป แต่การแสดงออกทางศิลปะแบบสมัยใหม่ของศิลปินไทยกลับเต็มไปด้วยการแสดงออกส่วนตน นับตั้งแต่การเผยแพร่ความรู้ศิลปะตะวันตกได้ซึมซับเข้าสู่ผู้ศึกษาศิลปะชาวไทย ผนวกกับสถานะของสังคมสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้แนวคิดและรูปแบบของการสร้างสรรค์

ศิลปะในประเทศไทยเปลี่ยนไปมาก การพัฒนาทางศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยมีกระบวนการแบบที่ค่อนข้างเฉพาะเนื่องจากศิลปินไม่ได้เพียงรับเอาอิทธิพลศิลปะจากตะวันตกมาเท่านั้น หากแต่การสร้างสรรค้มีการผสมผสานและขัดเกลาจนเกิดกลายเป็นความเฉพาะตน อีกทั้งความเบ่งบานของรูปแบบทางศิลปะอันหลากหลายไม่ว่าจะเป็นงานแบบเหมือนจริง งานแบบนามธรรม¹ งานกึ่งนามธรรม ภาพบุคคล ศิลปะแนวประเพณีไทยผสมสมัยใหม่และศิลปะเพื่อชีวิต เหล่านี้ก็เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาเดียวกัน ดังคำกล่าวของ “ไมเคิล ชมิทท์ ผู้ซึ่งไม่เพียงแต่จะมีส่วนร่วมในยุคนี้ (ทศวรรษ 2500: ผู้วิจัย) แต่ทว่าเป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ไว้อย่างไม่เป็นทางการได้กล่าวว่” (คณะผู้จัดทำศิลปกรรมหลัง พ.ศ. 2475, 2525: 37)

“ภายใน 30 ปี ประเทศไทยได้ก้าวกระโดดจากจิตรกรรมแนวประเพณีนิยม ซึ่งคล้ายคลึงกับจิตรกรรมสมัยกลางของยุโรปมาเป็นศิลปะที่แสดงอย่างใหม่ ร่วมสมัย หรือศิลปะแนวนามธรรม ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยไม่ได้มาถึงจุดเดือดอย่างช้าๆ แต่ทว่าถูกใส่ลงไปในหม้อตุ๋นอัดความดันจนกระทั่งระยะเวลา 30 ปีนั้นครอบคลุมช่วงต่างๆ ของประเทศตะวันตกหลายประเทศ” (เล่มเดียวกัน: 37)

โดยรูปแบบอันหลากหลายเหล่านี้เริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้นช่วงทศวรรษ 2500 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ศิลปะสมัยใหม่กำลังเบ่งบาน และรูปแบบของศิลปะสมัยใหม่รูปแบบหนึ่งที่ได้รับการนิยมนในทศวรรษนี้ คือ การสร้างสรรค์งานแบบนามธรรม “เมื่อราวปี 2510 – 2514 ผลงานที่ส่งเข้าประกวดในงานศิลปกรรมแห่งชาติในราว 80-90% จะเป็นแนวนามธรรมทั้งสิ้น” (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2545: 70)

ประติมากรรมเป็นงานสาขาหนึ่งที่ได้พัฒนาตนเองออกสู่กระแสศิลปะสมัยใหม่ซึ่งมีการสร้างสรรค์อย่างหลากหลายรูปแบบ งานรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการนิยมนและยังคงให้อิทธิพลต่อมาจนถึงปัจจุบัน คือ ประติมากรรมแบบนามธรรม ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม ประจำปี พ.ศ. 2539 กล่าวว่ “งานปั้นของผมนับเป็นแอบสแตร็คชั่นแรกของงานศิลปกรรมแห่งชาติ” (วาที่ คำโปดา, 2538: 91) ชำเรือง วิเชียรเขตต์เป็นหนึ่งในศิลปินหัวก้าวหน้าที่ได้สร้างสรรค์งานแบบนามธรรม โดยผลงานประติมากรรมนามธรรม “หมู่” ได้รับรางวัลเกียรติยศอันดับ 1 เหรียญทอง จากการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 16 พ.ศ. 2508 ผลงาน “หมู่” “เป็นการแสวงหาความงามจากรูปทรงมนุษย์ด้วย

¹ ศิลปะนามธรรม (abstract art) ศิลปะสมัยใหม่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 มี วาซีลี คันดินสกี (Wassily Kandinsky: 1866-1944) ศิลปินชาวรัสเซียเป็นผู้เริ่มศิลปะแนวนามธรรมมักไม่แสดงให้เห็นรูปลักษณะตามลักษณะที่ปรากฏจริง จึงเป็นศิลปะที่ไม่แสดงรูปลักษณะ (non-representational art) แต่แสดงด้วยสี แสง ค่าต่างแสง เงา สีแปร่ง หรือแสดงด้วยรูปทรง และพื้นระนาบ ศิลปะนามธรรมเข้ามามีอิทธิพลต่อศิลปะสมัยใหม่ของไทยตั้งแต่หลังยุคศิลป์ พีระศรี เรื่อยมา (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 291)

การตัดทอนกล่อมเนื้อและรายละเอียดให้เหลือแต่เส้นรอบนอกและปริมาตรที่ประสานกลมกลืนกันตามความรู้สึกนึกคิดของประติมากร" กล่าวได้ว่า "หมู" เป็นงานนามธรรมยุคแรกๆ ที่ให้อิทธิพลกับประติมากรในยุคต่อๆ มา (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 291)

ซ้ำเรื่องเป็นประติมากรที่สร้างงานด้วยแนวคิดของตนเองอย่างต่อเนื่องมายาวนาน และให้อิทธิพลแก่ประติมากรรุ่นหลังหลายคนที่สร้างงานประติมากรรมแนวนามธรรม เช่น นนทิวรรณ จันทนะพะลิน (2449-ปัจจุบัน) (เล่มเดียวกัน : 316) ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรมประจำปี พ.ศ. 2549 ศิลปินคนอื่นๆ ที่ยังคงสร้างสรรค์งานในแนวนามธรรมอย่างต่อเนื่อง คือ อินสนธิ วงศ์สาม ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรมประจำปี พ.ศ. 2542 และเข็มรัตน์ กองสุข ศิลปินชั้นเยี่ยม สาขาประติมากรรมปี พ.ศ. 2538 ก็ได้ใช้แนวทางของการสร้างงานนามธรรมให้เกิดเป็นมวลและปริมาตรอันมีความผสมกลมกลืนกัน

ผู้วิจัยให้ความสนใจต่อการศึกษาแนวคิด รูปแบบ และพัฒนาการงานประติมากรรมนามธรรมของประติมากรสมัยใหม่ในประเทศไทย เนื่องจากการสร้างสรรค์งานประติมากรรมแนวนามธรรมเป็นแนวโน้มหนึ่งที่เคยได้รับความนิยมสูงสุด และยังคงเป็นกระแสศิลปะที่ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาจะได้ยึดเอาผลงานของศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม ซ้ำเรื่อง วิเชียรเขตต์ ผู้ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้บุกเบิกงานในแนวนามธรรมซึ่งเน้นในเรื่องของการลดทอนรูปทรงอันซับซ้อนไปสู่ความเรียบง่ายและความประสานกลมกลืนกันในเรื่องกลุ่มมวลและปริมาตรโค้งมนเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดเวลาของการศึกษา พร้อมทั้งได้รวบรวมเอากรณีศึกษาจากผลงานของศิลปินผู้ประสบความสำเร็จคนอื่นๆ ที่ยังคงสร้างสรรค์งานอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น นนทิวรรณ จันทนะพะลิน อินสนธิ วงศ์สาม และเข็มรัตน์ กองสุข เพื่อตอบคำถามที่ว่า 1) แรงบันดาลใจ ที่มา แนวคิด และพัฒนาการของการสร้างสรรค์งานประติมากรรมแบบนามธรรมของเหล่าศิลปินกรณีศึกษามีที่มาและที่ไปอย่างไร 2) กระบวนแบบเฉพาะตนของศิลปินที่เกิดขึ้นมานั้นกำเนิดขึ้นมาจากแนวคิดใดและมีการพัฒนาไปอย่างไร และ 3) การสร้างสรรค์งานของศิลปินในแนวทางนี้ได้ส่งอิทธิพลต่อยอดสู่ศิลปินรุ่นหลังอื่นๆ อย่างไร

1.2 คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นไปเพื่อตอบคำถามที่ว่า

1.2.1 แรงบันดาลใจ ที่มา แนวคิด และพัฒนาการของการสร้างสรรค์งานประติมากรรมแบบนามธรรมของเหล่าศิลปินกรณีศึกษามีที่มาและที่ไปอย่างไร

1.2.2 กระบวนแบบเฉพาะตนของศิลปินที่เกิดขึ้นมานั้นกำเนิดขึ้นมาจากแนวคิดใดและมีการพัฒนาไปอย่างไร

1.2.3 การสร้างสรรค์งานของศิลปินในแนวทางนี้ได้ส่งอิทธิพลต่อยอดสู่ศิลปินรุ่นหลังอื่นๆ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาแรงบันดาลใจ ที่มา แนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์งาน ประติมากรรมนามธรรมของศิลปินกรณีศึกษา

1.3.2 เพื่อศึกษาพัฒนาการทางรูปแบบของประติมากรรมนามธรรมของศิลปิน กรณีศึกษา

1.3.3 เพื่อศึกษาการส่งต่ออิทธิพล แนวคิด และรูปแบบประติมากรรมนามธรรมของไทย จากศิลปินกระแสหลักสู่เหล่าศิลปินไทยอื่นๆ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวคิด รูปแบบ และพัฒนาการการสร้างสรรค์งาน ประติมากรรมนามธรรมซึ่งมีรูปลักษณะของการลดทอนรูปทรงไปสู่มวลโค้งมนและปริมาตรอันมีความผสมกลมกลืนกัน

1.4.2 โดยมุ่งศึกษาผลงานจากกลุ่มประติมากรไทยซึ่งมีการสร้างสรรค์งานในแนวทาง นามธรรมและจัดแสดงงานอย่างต่อเนื่องโดยมี

1.4.2.1 ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม ประจำปี พ.ศ.2539

1.4.2.2 นนทิวรรณ จันทนะพะลิน ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม ประจำปี พ.ศ. 2549

1.4.2.3 อินสนธิ์ วงศ์สาม ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม ประจำปี พ.ศ. 2542

1.4.2.4 เข็มรัตน์ กองสุข ศิลปินชั้นเยี่ยม สาขาประติมากรรม ปี พ.ศ. 2538

1.4.3 เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ศึกษาจากผลงานจริง ภาพถ่าย แบบร่าง และการสัมภาษณ์ศิลปิน

1.4.4 กำหนดขอบเขตของการศึกษาผลงานประติมากรรมจาก พ.ศ. 2508 – 2549 เนื่องจากปี พ.ศ. 2508 ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม ประจำปี 2539 ได้เผยแพร่ผลงานประติมากรรม “หมู” ซึ่งนับเป็นผลงานประติมากรรม นามธรรมชิ้นแรกในงานประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ นับเป็นจุดเริ่มต้น มาจนถึงสิ้นสุดปี พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นช่วงปีที่กลุ่มศิลปินกรณีศึกษาได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานมหกรรมพืชสวนโลก หรือ งาน ราชพฤกษ์ 2549 อันแสดงให้เห็นถึงการรวมตัวของศิลปินและบทสรุปอันสำคัญแห่งการ สร้างสรรค์งานในแนวทางนามธรรมรวมกว่า 40 ปี

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

1.5.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสารและวิจัยสนาม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจความเป็นมาภาพรวมและบริบทแวดล้อมอันมีผลต่อการสร้างสรรค์งานของศิลปินอย่างรอบด้าน และการวิจัยภาคสนามจะเป็นการศึกษาผลงานการสร้างสรรค์ของประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

1.5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประติมากรผู้สร้างสรรค์งานแนวนามธรรมอย่างมีรูปแบบเฉพาะตัว และสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียงและได้รับการยกย่องจากสังคม และเป็นที่ยอมรับว่าผลงานของพวกเขายังคงส่งอิทธิพลต่อยอดให้กับศิลปินรุ่นหลัง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ศิลปินแห่งชาติและศิลปินชั้นเยี่ยมสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรมจำนวน 4 คน โดยศิลปินทั้งสี่ล้วนแล้วแต่เป็นศิลปินซึ่งสร้างสรรค์งานในแนวทางนามธรรมเริ่มในช่วงราวปี พ.ศ. 2500 การสร้างสรรค์ประติมากรรมอย่างมีรูปแบบเฉพาะตนของพวกเขา ยังคงเอกลักษณ์โดดเด่นและเป็นต้นทางศึกษาให้กับผู้สนใจสร้างสรรค์งานในแนวทางนี้

กลุ่มตัวอย่างแรกเป็นศิลปินหัวก้าวหน้าซึ่งได้รับชื่อว่าเป็นผู้นำการสร้างสรรค์งานประติมากรรมนามธรรมในวงการศิลปะกรรมแห่งชาติเป็นคนแรกของประเทศไทย คือ ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ ด้านประติมากรรม ประจำปี พ.ศ. 2539 โดยผลงานของท่านนับเป็นการจุดประกายงานประติมากรรมในกระแสนามธรรมตั้งแต่ในระยะแรกเริ่ม พ.ศ. 2508 มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีตัวอย่างผลงานซึ่งรวบรวมมาเพื่อการศึกษาได้จำนวน 48 ผลงานดังนี้

ลำดับ	ชื่อผลงาน	ปี พ.ศ.	ขนาด	เทคนิค
1.	ประติมากรรมเหมือนจริงรูปผู้ชายนั่ง	2495	ใหญ่กว่าคนจริง	ปั้นดิน
2.	กสิกรรม	2496		ปั้นดิน
3.	เมฆแห่งชีวิต (Nebula of Life)	2498	ขนาดเท่าจริง	ปูนปลาสเตอร์
4.	คิดคำนึง (Pondering)	2499	59 x 62 x 53 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
5.	ความกลมกลืน (Harmony)	2500	150 x 50 ซม.	ปูนปลาสเตอร์

6.	ความกลมกลืน (Harmony of Curve)	2502	สูง 120 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
7.	สงบ (Serenity)	2505	สูง 186 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
8.	เส้นโค้ง	2506		
9.	จุดหมาย	2507		
10.	กลุ่ม (Group)	2508	สูง 147 ซม.	สำริด (เดิมปูน ปลาสเตอร์)
11.	ส่วนโค้ง (Curve of Nude)	2508	สูง 127 ซม. กว้าง 33.5 ซม.	สำริด
12.	มวล (Mass)	2510	สูง 123 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
13.	เจริญงอกงาม	2535	สูง 5 เมตร (รวมฐาน)	สำริด
14.	โครงสร้าง	2510		ปูนปลาสเตอร์
15.	สันโดด (Solitude)	2510	สูง 225 ซม.	สำริด
16.	สันโดด (Solitude)	2512	สูง 180	สำริด
17.	กาลเวลา	2511	สูง 163.5 ซม	สำริด
18.	กลุ่มคน	2511		
19.	Figure	2511	สูง 80 ซม.	สำริด
20.	ส่วนโค้ง (Curve)	2511	สูง 99 ซม. กว้าง 55 ซม.	สำริด
21.	ปริมาตร (Mass)	2512	สูง 93 ซม. ยาว 79 ซม.	สำริด
22.	รูปทรง (Form 1)	2511	สูง 244 ซม.	สำริด
23.	เมฆแห่งชีวิต	2514	ขนาด 30 x 107 x 17 ซม.	สำริด
24.	เปลือย	2516		สำริด
25.	เปลือย	2519		สำริด
26.	เมฆแห่งชีวิต	2521	ขนาด 30 x 107 x 17 ซม.	สำริด
27.	รูปทรง	2519		สำริด
28.	เจริญงอกงาม	2523	สูง 63 ซม. กว้าง 19 ซม.	สำริด
29.	กีฬาชีวิต (Game Of Life)	2524	สูง 119 ซม. กว้าง 46 ซม.	สำริด
30.	จุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์ (Gold of Purity)	2526	สูง 378 ซม.	สำริด
31.	สัมพันธ์ภาพชีวิต (Relation of Life)	2527	สูง 80 ซม.	สำริด

32.	บริสุทธิ์	2523	44 x 17 x 60 ซม.	สำริด
33.	ชีวิตในที่ว่าง (Life in Space)	2524	สูง 127 ซม. กว้าง 110 ซม.	สำริด
34.	นก (Bird)	2526	สูง 41 ซม. กว้าง 29 ซม.	สำริด
35.	ส่วนโค้ง	2526		สำริด
36.	นก	2527		สำริด
37.	รูปและความว่าง (Form and Space)	2531	สูง 79 ซม.	สำริด
38.	พายุ (Turbulence)	2531	11"	สำริด
39.	แดนทิพย์	2527	สูง 55 1/2"	สำริด
40.	อนัตตา (Non Self)	2536	สูง 53"	ปูนปลาสเตอร์
41.	พระพุทธรูป (Walking Buddha)	2534	สูง 138 ซม.	สำริด
42.	สุญญตา	2537	สูง 85 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
43.	วิวัฒนาการแห่งโลก	2541	สูง 150 ซม. ยาว 300 ซม.	ซีเมนต์
44.	ความก้าวหน้า	2542		
45.	เงินพดด้วง สมัยธนบุรี	2546		
46.	ท่วงทำนองแห่งมิตรภาพ (The Rhythm of Friendship)	2548	สูง 6.5 เมตร (รวมฐาน)	ท่อสแตนเลส เชื่อม
47.	รู้จักสามัคคี	2549		

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานชิ้นเด่นของ ข้าพเจ้า วิเชียรเขตต์ จำนวน 8 ชิ้น ออกมาจาก 47 ชิ้น เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางความคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์งานแนวนามธรรมของ ข้าพเจ้า วิเชียรเขตต์ โดยมีผลงานที่คัดเลือกดังนี้

- 1) ผลงานชื่อ เมฆแห่งชีวิต (Nebula of Life) ปี พ.ศ. 2498 (ภาพที่ 3.3)
- 2) ผลงานชื่อ กลุ่ม (Group) ปี พ.ศ. 2508 (ภาพที่ 3.10)
- 3) ผลงานชื่อ มวล ปี พ.ศ. 2510 (ภาพที่ 3.12)
- 4) ผลงานชื่อ กาลเวลา ปี พ.ศ. 2511 (ภาพที่ 3.17)
- 5) ผลงานชื่อ ส่วนโค้ง ปี พ.ศ. 2511 (ภาพที่ 3.20)
- 6) ผลงานชื่อ บริสุทธิ์ ปี พ.ศ. 2523 (ภาพที่ 3.33)
- 7) ผลงานชื่อ สุญญตา ปี พ.ศ. 2537 (ภาพที่ 3.43)
- 8) ผลงานชื่อ วิวัฒนาการแห่งโลก ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 3.44)

ศิลปินตัวอย่างบุคคลที่สองได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม ประจำปี พ.ศ. 2549 คือ นนทิวรรณ จันทนะพะลิน เริ่มสร้างสรรค์งานแบบนามธรรมเมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยได้รับเอาแนวคิดในการสร้างสรรค์งานแนวทางนามธรรมมาปรับใช้กับรูปทรงมนุษย์ ลดทอนให้เหลือเพียงมวลและปริมาตรกลมกลึงโค้งมนผ่านรูปทรงและสีลาอันเคลื่อนไหว โดยมีตัวอย่างผลงานซึ่งรวบรวมมาเพื่อการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2512 มาจนถึงปัจจุบัน ได้จำนวน 52 ผลงานดังนี้

<u>ลำดับ</u>	<u>ชื่อผลงาน</u>	<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>ขนาด</u>	<u>เทคนิค</u>
1.	รูปเหมือนผู้หญิง “คิด”	2511	สูง 80 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
2.	เงสะท้อน (Reflection)	2511	สูง 140 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
3.	ครุ่นคิด	2511		ปั้นดิน
4.	เงสะท้อน			ปูนปลาสเตอร์
5.	หญิงเปลือย	2512		ปั้นดิน
6.	แม่ (Mother)	2512	สูง 70 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
7.	กลุ่ม (Group)	2513	สูง 120 ซม.	เทคนิคสลักไม้
8.	กลุ่ม (Group)	2513	สูง 110 ซม.	เทคนิคสลักไม้
9.	เติบโต (Growth)	2514	สูง 108 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
10.	เติบโต (Growth)	2515	สูง 50 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
11.	สัมพันธ์ภาพ (Relationship)	2517	สูง 95 ซม.	ปูนซีเมนต์ขาว
12.	ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2518	สูง 52 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
13.	ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2518	สูง 42 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
14.	ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2518	สูง 44 ซม.	ปูนซีเมนต์ขาว
15.	ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2519	สูง 73 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
16.	ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2520	สูง 165 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
17.	สเก็ตช์ ปริมาตร – รูปทรง (Sketch Volume-Form)	2521	สูง 23 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
18.	ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2521	สูง 77 ซม.	ปูนปลาสเตอร์

19.	ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2522	สูง 163 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
20.	ภาพที่ : ปริมาตร – รูปทรง (Volume-Form)	2522	สูง 145 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
21.	ความปรารถนา (Desire)	2525	สูง 43 ซม.	ทองเหลืองชุบ โครเมียม
22.	ความปรารถนา (Desire)	2525	สูง 43 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
23.	ความปรารถนา (Desire)	2530	สูง 18 ซม.	ทองเหลืองชุบ โครเมียม
24.	ความปรารถนา (Desire)	2531	สูง 48 ซม.	ทองเหลืองชุบ โครเมียม
25.	ความปรารถนา (Desire)	2531	สูง 28 ซม.	ทองเหลืองชุบ โครเมียม
26.	ความปรารถนา (Desire)	2532	สูง 37 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
27.	ความปรารถนา (Desire)	2533	สูง 33 ซม.	ทองเหลืองชุบ โครเมียม
28..	ความปรารถนา (Desire)	2534	ขนาดสูง 35 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
29.	คู่รัก (Lover)	2535	สูง 52 ซม.	ทองเหลืองชุบ โครเมียม
30.	ความปรารถนา (Desire)	2536	สูง 155 ซม.	ทองเหลืองรมดำ
31.	ความปรารถนา (Desire)	2537	สูง 115 ซม.	ทองเหลืองชุบ โครเมียม
32.	คู่รักในความรัก (Lover in Love)	2537		ทองเหลืองชุบ โครเมียม
33.	คู่รักในความรัก (Lover in Love)	2538	สูง 220 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
34.	ความต้องการ	2545	สูง 120 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
35.	ความปรารถนา (Desire)	2546	สูง 175 ซม.	โลหะชุบ โครเมียม
36.	อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา (Impermanent, suffering, non-self)	2546	สูง 175 ซม.	ปูนปลาสเตอร์

37.	ความไม่ต้องการ1 (Detachment 1)	2546	สูง 36 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
38.	ความไม่ต้องการ 2 (Detachment 2)	2546	สูง 58 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
39.	ปางสมาธิ (Meditation)	2528		ปูนปลาสเตอร์
40.	พ่อพระของลูก (Father and Child)	2542	สูง 200 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
41.	ปางสมาธิ (Meditation)	2542	สูง 180 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
42.	สมาธิ (Meditation)	2543	สูง 85 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
43.	อำนาจของกิเลส คีล สมาธิ ปัญญา (The Power of Impurities, Morality, Meditation, Intellectual)	2546	สูง 40 ซม.	แก้วน้ำ พลาสติก ปูนปลาสเตอร์
44..	ขณิกะสมาธิ (Meditation)	2546	สูง 87 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
45.	อุปจาระสมาธิ (Meditation)	2546	สูง 87 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
46.	อัปทานสมาธิ (Meditation)	2546	สูง 87 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
47.	สมาธิ (Meditation)	2546	สูง 175 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
48.	แม่พระของลูก	2548		
49.	สุวรรณวรรณ	2538	สูง 2.50 เมตร	วัสดุผสม ทองเหลือง ทองคำเปลวและ น้ำยาเรซิน
50.	พลังจักรวาล	2548	ขนาด 550 x 550 ซม. สูง 600 ซม.	
51.	"สังคมแห่งความมั่งคั่ง ของคุณธรรม"	2549	ขนาด 3.00 x 3.00 x 2.90 ม.	สำริด
52.	พลังแห่งทศพิศราชธรรม	2549		

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานชิ้นเด่นของ นนทิวรรณ จันทนะผะลิน จำนวน 7 ชิ้น ออกมาจาก 52 ชิ้น เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางความคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์งานแนวนามธรรมของ นนทิวรรณ จันทนะผะลิน โดยมีผลงานที่คัดเลือกดังนี้

- 1) ผลงานชื่อ *เงาสะท้อน* ปี พ.ศ. 2512 (ภาพที่ 4.5)
- 2) ผลงานชื่อ *กลุ่ม* ปี พ.ศ. 2513 (ภาพที่ 4.8)
- 3) ผลงานชื่อ *เติบโต* ปี พ.ศ. 2514 (ภาพที่ 4.10)
- 4) ผลงานชื่อ *เติบโต* ปี พ.ศ. 2515 (ภาพที่ 4.11)
- 5) ผลงานชื่อ *สัมพันธ์ภาพ* ปี พ.ศ. 2517 (ภาพที่ 4.12)
- 6) ผลงานชื่อ *สุวรรณวรรณ* ปี พ.ศ. 2538 (ภาพที่ 4.50)
- 7) ผลงานชื่อ *สังคมแห่งความมกงามของคุณธรรม* ปี พ.ศ. 2549 (ภาพที่ 4.52)

ศิลปินตัวอย่างที่สาม อินสนธิ วงศ์สาม เป็นศิลปินอิสระผู้มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์งานสูง ท่านมีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวและศึกษางานศิลปะสมัยใหม่จากต่างประเทศในระยะเวลาอันยาวนาน แต่ท่านก็เลือกที่จะสร้างสรรค์งานประติมากรรมนามธรรมผ่านเทคนิคการเชื่อมโลหะ เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2511 และการสลักไม้เริ่มราว พ.ศ. 2517 โดยมีตัวอย่างผลงานซึ่งรวบรวมมาเพื่อการศึกษาดังนี้

<u>ลำดับ</u>	<u>ชื่อผลงาน</u>	<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>ขนาด</u>	<u>เทคนิค</u>
1.	<i>แบบจำลองประติมากรรมใต้ทะเล นิวยอร์ก</i>	2511		เชื่อมโลหะ
2.	<i>ห้วยไฟ</i>	2517-20	24 x 49 x 135 ซม.	แกะไม้
3.	<i>มีคู่เดียว</i>	2519		แกะไม้
4.	<i>ประติมากรรมไม้รูปทรงเดี่ยว</i>	2517-20		แกะไม้
5.	<i>Single</i>	2520	17.5 x 167.5 x 19.5 ซม.	แกะไม้
6.	<i>Social Climbing</i>	2522	11 x 11 x 91 ซม.	แกะไม้
7.	<i>Social Climbing</i>	2522	11 x 11 x 91 ซม.	แกะไม้
8.	<i>Opportunism</i>	2522	11 x 11 x 90 ซม.	แกะไม้
9.	<i>สนทนา</i>	2522	14 x 16 x 107 ซม.	แกะไม้
10.	<i>Balance</i>	2525	142 x 11 x 16 ซม.	แกะไม้
11.	<i>Clothes Peg</i>	2526	12 x 5 x 39 ซม.	แกะไม้
12.	<i>Zombie</i>	2527	8 x 9 x 40 ซม.	แกะไม้
13.	<i>Zombie</i>	2527	8 x 9 x 40 ซม.	แกะไม้

14.	<i>Untitled</i>	2528	10 x 10 x 96 ซม.	แกะไม้
15.	<i>Untitled</i>	2528	13 x 12 x 73 ซม.	แกะไม้
16.	<i>Untitled</i>	2528	71 x 6 x 42 ซม.	แกะไม้
17.	<i>Untitled</i>	2528	13 x 13 x 51 ซม.	แกะไม้
18.	<i>Untitled</i>	2528	12 x 12 x 96 ซม.	แกะไม้
19.	<i>Awkward</i>	2528	7 x 9 x 72 ซม.	แกะไม้
20.	<i>Day</i>	2528	11 x 11 x 91 ซม.	แกะไม้
21.	<i>Night</i>	2528	11 x 11 x 92 ซม.	แกะไม้
22.	<i>Kiss</i>	2528	21 x 18 x 151 ซม.	แกะไม้
23.	<i>Woken up</i>	2529	13 x 5 x 42 ซม.	แกะไม้
24.	ตื่นสาย	2554		แกะไม้
25.	จิตใต้สำนึก	2523	71 x 5 x 166 ซม.	แกะไม้
26.	เปล่งปลั่ง	2524	76 x 5 x 160 ซม.	แกะไม้
27.	<i>Sacred sign</i>	2525	53 x 216 x 5 ซม.	แกะไม้
28.	ชุดดินกินหญ้า	2527	300 x 4 x 200 ซม.	แกะไม้
29.	<i>Procession 1</i>	2530	138 x 45 x 4 ซม.	แกะไม้
30.	<i>Procession 2</i>	2530	188 x 46 x 4 ซม.	แกะไม้
31.	<i>Procession 3</i>	2530	186 x 45 x 4 ซม.	แกะไม้
32.	<i>Bystandens 2</i>	2532	48 x 9 x 208 ซม.	แกะไม้
33.	<i>Bystandens 1</i>	2532	210 x 6 x 46 ซม.	แกะไม้
34.	ปริศนา	2531	67 x 6 x 200 ซม.	แกะไม้
35.	<i>Six Senses</i>	2532	52 x 4 x 224 ซม.	แกะไม้
36.	<i>Balance</i>	2525	142 x 11 x 16 ซม.	แกะไม้
37.	<i>Untitled</i>	2525	17 x 17 x 237 ซม.	แกะไม้
38.	<i>Kiss</i>	2528	21 x 18 x 151 ซม.	แกะไม้
39.	อิสระ	2525	20 x 20 x 176 ซม.	แกะไม้
40.	<i>Organic Form</i>	2528	47 x 219 x 55 ซม.	แกะไม้
41.	เตียงโยก	2533	115 x 225 ซม.	แกะไม้
42.	<i>Dynamic</i>	2538	24 x 15 x 77 ซม.	แกะไม้
43.	หุดู๋	2538	43 x 16 x 115 ซม.	แกะไม้
44.	ความหุดู๋	2540	12 x 20 x 88 ซม.	แกะไม้
45.	หุเบา	2538	15 x 17 x 115 ซม.	แกะไม้
46.	<i>Eccentric (ประหลาด)</i>	2540	40 x 84 x 87 ซม.	แกะไม้

47.	<i>Rocking Sculpture</i>	2540	12 x 66 x 33 ซม.	แกะไม้
48.	สงบจิต	2540	20 x 20 x 84 ซม.	แกะไม้
49.	<i>Listen 1</i>	2540	38 x 20 x 85 ซม.	แกะไม้
50.	<i>Listen 2</i>	2540	38 x 20 x 85 ซม.	แกะไม้
51.	<i>Emerging</i>	2540	30 x 48 x 76 ซม.	แกะไม้
52.	ระบบสังคม	2540	45 x 10 x 44 ซม.	แกะไม้
53.	เครื่องบินของดาวินชี	2543	12 x 23 x 92 ซม.	แกะไม้
54.	อากาศหายไปไหน	2541	115 x 70 x 245 ซม.	เชื่อมเหล็ก
55.	ประติมากรรมใต้ทะเล	2541		เชื่อมเหล็ก
56.	ประติมากรรมใต้ทะเล	2541		เชื่อมเหล็ก
57.	ไตรมาศ	2549	สูง 900 ซม.	เชื่อมเหล็ก
58.	หัวหยาแต่ใจอยู่	2552	400 x 400 ซม.	เชื่อม สแตนเลส

เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางความคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์งานแนวนามธรรมของ
อินสนธิ วงศ์สาม ผู้วิจัยได้แบ่งงานของ อินสนธิ วงศ์สาม ออกเป็นกลุ่มชุด ดังนี้ .

1) งานประติมากรรมโลหะ แบบจำลองประติมากรรมใต้ทะเล ปี พ.ศ. 2511-2517
ขยายแบบ ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 5.69) และผลงาน หัวหยาแต่ใจอยู่ (2552)
(ภาพที่ 5.72)

2) งานประติมากรรมแกะสลักไม้ชุด หัวไฟ ปี พ.ศ. 2517-2522 (ภาพที่ 5.9)

3) ผลงานแกะสลักไม้ จากไม้ท่อนและไม้แผ่น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2517 ซึ่งมีทั้งแบบ

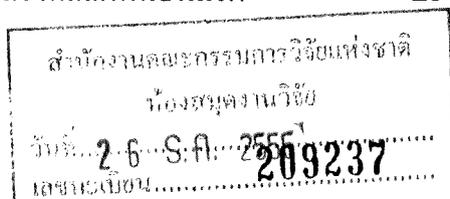
3.1) รูปทรงเดี่ยว ผลงานชื่อ *Social Climbing* (2522) (ภาพที่ 5.17) และ
Zombie ปี พ.ศ. 2527 (ภาพที่ 5.23)

3.2) แบบประกอบกันโดยมีรูปทรงหลัก / รอง ผลงานชื่อ *Untitled* (2525)
(ภาพที่ 5.50) และผลงาน *เตียงโยก* ปี พ.ศ. 2533 (ภาพที่ 5.54)

3.3) แบบที่สามารถปรับเปลี่ยนเคลื่อนไหวได้ ผลงานชื่อ *Ecentric* (ประหลาด)
(2540) (ภาพที่ 5.60)

ศิลปินตัวอย่างที่ 4 เข็มรัตน์ กองสุข เป็นประติมากรสร้างสรรค์งานประติมากรรม
นามธรรมแบบมวลและปริมาตรกลมกลึงโค้งมนผสมกับความแข็งแรงของการใช้เส้นคมสันของ
รูปทรงเหลี่ยม โดยมีตัวอย่างผลงานซึ่งรวบรวมมาเพื่อการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2512-2549 ดังนี้

ลำดับ	ชื่อผลงาน	ปี พ.ศ.	ขนาด	เทคนิค
1.	ผลงานสลักหินชิ้นแรก	2514	สูงประมาณ 45-50 ซม.	หินทราย

2.	ผลงานการสลักไม้ชิ้นแรก	2514	ประมาณ 50 ซม.	แกะไม้
3.	ผลงานการสลักหินชิ้นที่ 2	2514	ประมาณ 50 ซม.	หินทราย
4.	ผลงานการออกแบบในหัวข้อ "ขนาดและสัดส่วน" (Scale)	2516		ปูนปลาสเตอร์
5.	การฉีกกันแห่งรูป 1	2515	ขนาด 56 ซม.	หินทราย
6.	การฉีกกันแห่งรูป 2	2516	สูง 53 ซม.	หินทราย
7.	การฉีกกันแห่งรูป 3	2516	สูง 81 ซม.	หินทราย
8.	การฉีกกันแห่งรูป 4	2516	สูง 67 ซม.	หินทราย
9.	การฉีกกันแห่งรูป 5	2516	สูง 65 ซม.	หินทราย
10.	การฉีกกันแห่งรูป 6	2516	สูง 36 ซม.	หินทราย
11.	การฉีกกันแห่งรูป 7	2516	สูง 47 ซม.	หินทราย
12.	การฉีกกันแห่งรูป 8	2516	สูง 35 ซม.	หินทราย
13.	การฉีกแห่งรูปทรง	2518	36 x 46 ซม.	หินทราย
14.	การเจริญเติบโตและเบ่งบานแห่ง รูปทรง หมายเลข 1	2525	160 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
15.	การเจริญเติบโตและเบ่งบานแห่ง รูปทรง หมายเลข 2	2525	140 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
16.	เกิด	2525	140 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสีบรอนซ์
17.	การเจริญเติบโตและเบ่งบานแห่ง รูปทรง หมายเลข 3	2525	130 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
18.	การเจริญเติบโตและเบ่งบานแห่ง รูปทรง หมายเลข 4	2525	130 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
19.	การเจริญเติบโตและเบ่งบานแห่ง รูปทรง หมายเลข 5	2525	130 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
20.	แม่ลูก	2526	50 x 70 x 140 ซม.	บรอนซ์
21.	พลังอิสรภาพ	2528	210 x 210 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
22.	เมล็ดพันธุ์แห่ง จินตนาการ 2	2529	130 x 90 x 70 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
23.	มนุษย์กับความปรารถนา	2530	178 x 80 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี

24.	ชีวิตและศรัทธา	2531	สูง 220 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
25.	เกลือกกลิ้ง	2531		ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
26.	เมล็ดพันธุ์แห่งจินตนาการ	2532	80 x 140 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
27.	สองหัว	2533	110 x 190 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
28.	พลังแห่งอิสรภาพ	2534		ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
29.	พานพุ่มสักการะ พระภูมิพล	2537	สูงประมาณ 150 ซม.	ปั้นปูน
30.	อนุสาวรีย์แห่งความทรงจำ	2538	250 x 120 x 120 ซม.	ปูนปลาสเตอร์ ระบายสี
31.	เจดีย์ช้าง	2539	สูง 250 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
32.	ทุ่งชมดาว	2548		เชื่อมสแตนเลส
33.	จังหวะของการเติบโต (<i>Rhythm of Growth</i>)	2549	สูง 1.50 เมตร	สำริด
34.	กำหนดจิต	2549	สูง 273 x 47 ซม.	ปูนปลาสเตอร์
35.	สภาวะแห่งความอิสระทางรูปทรง	2549	225 x 105 ซม.	เทคนิค ปูนปลาสเตอร์
36.	สภาวะแห่งความปรารถนา 2	2549	สูง 248 x 167 ซม.	ดินอบล 800 องศาเซลเซียส
37.	สภาวะแห่งความปรารถนา 1	2549	211 x 167 ซม.	ดินอบล 900 องศาเซลเซียส
38.	พุทไธ	2549	สูง 350 ซม.	ดินสาด และปูน ปลาสเตอร์
39.	อรุณรุ่ง	2549	สูง 190 ซม.	ดินสาดและวัสดุ สำเร็จรูป
40.	ประติมากรรมชุด เดินจงกลม	2549	สูง 203 ซม.	ปูนปลาสเตอร์

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานชิ้นเด่นของ เข็มรัตน์ กองสุข จำนวน 7 ชิ้น ออกมาจาก 40 ชิ้น เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางความคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์งานนามธรรมของ เข็มรัตน์ กองสุข โดยมีผลงานที่คัดเลือกดังนี้

- 1) ผลงานแกะสลักหินชิ้นแรก (ภาพที่ 6.1)
- 2) ผลงานแกะสลักไม้ชิ้นแรก (ภาพที่ 6.2)
- 3) ผลงานชื่อ การผจญภัยแห่งรูปทรง ปี พ.ศ. 2518 (ภาพที่ 6.21)
- 4) ผลงานชื่อ แม่ลูก ปี พ.ศ. 2526 (ภาพที่ 6.32)
- 5) ผลงานชื่อ ชีวิตและศรัทธา ปี พ.ศ. 2531 (ภาพที่ 6.39)
- 6) ผลงานชื่อ เมล็ดพันธุ์แห่งจินตนาการ ปี พ.ศ. 2532 (ภาพที่ 6.43)
- 7) ผลงานชื่อ อนุสาวรีย์แห่งความทรงจำ ปี พ.ศ. 2538 (ภาพที่ 6.49)

1.5.3 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1.5.3.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกและประวัติศาสตร์ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยเพื่อให้เห็นพัฒนาการทางความคิด แบบอย่างและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของศิลปินสมัยใหม่ของตะวันตกและไทย

1.5.3.2 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประติมากรรมสมัยใหม่ไทยที่สร้างสรรค์งานนามธรรมอย่างต่อเนื่องจนได้รับเกียรติยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติและศิลปินชั้นเยี่ยมโดยมีกรณีศึกษาคือ ชำเรือง วิเชียรเขตต์ นนทิวรรณ จันทนะผะลิน อินสนธิ วงศ์สาม และเข็มรัตน์ กองสุข

1.5.3.3 ศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารและภาพถ่ายเกี่ยวกับประวัติและการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินกรณีศึกษาตั้งแต่ระยะแรกมาจนถึงปี พ.ศ. 2549 เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิดและเพื่อให้สามารถสรุปประเด็นในการวิเคราะห์เกี่ยวกับแรงบันดาลใจที่มา แนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์งานของศิลปินแต่ละท่านได้

1.5.3.4 การสัมภาษณ์ศิลปิน ชำเรือง วิเชียรเขตต์ นนทิวรรณ จันทนะผะลิน อินสนธิ วงศ์สาม และเข็มรัตน์ กองสุข สำหรับข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานในแนวทางนามธรรมเพื่อให้เข้าใจและให้เห็นภาพรวมของการสร้างสรรค์งานของศิลปินทั้งสี่ท่านให้มากยิ่งขึ้น

1.5.3.5 การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

1.5.4 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) และการใช้เทปบันทึกเสียงเก็บข้อมูล

1.5.5 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลงานประติมากรรมของศิลปินทั้งที่เป็นกรณีศึกษา โดยติดต่อกับศิลปินกรณีศึกษาให้เรียบร้อย และจะเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้การสัมภาษณ์บันทึกเทปเสียง

1.5.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลจากเอกสาร ภาพวาด แบบร่าง มิตติ แบบร่างผลงาน 3 มิติ ผลงานประติมากรรมและการสัมภาษณ์ศิลปินกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์เพื่อหาความต่อเนื่องทางความคิดและรูปแบบของศิลปินแต่ละคน

1.5.6.2 นำข้อมูลของศิลปินแต่ละท่านมาวิเคราะห์ร่วมกันภายใต้ประเด็นเกี่ยวกับ 1) แรงบันดาลใจ ที่มา แนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์งานประติมากรรม นามธรรมของศิลปิน 2) พัฒนาการทางรูปแบบและกระบวนการแบบเฉพาะตนของกลุ่มศิลปิน 3) การส่งต่ออิทธิพล แนวคิด และรูปแบบประติมากรรมนามธรรมของไทยจากศิลปินกระแสหลักสู่เหล่าศิลปินไทยอื่นๆ

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงที่มา แรงบันดาลใจ แนวคิดและรูปแบบในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมแบบนามธรรมของกลุ่มศิลปินไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้และความเข้าใจต่อประติมากรรมในรูปแบบดังกล่าวทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ เทคนิควิธีการ และสุนทรียศาสตร์

1.6.2 ทำให้ทราบถึงพัฒนาการทางรูปแบบของประติมากรรมนามธรรมของกลุ่มศิลปินไทย อันแสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นการพัฒนาการของความคิดและผลงาน ซึ่งผลของการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องการคิดและสร้างสรรค์ต่อยอดจากประติมากรรมในแนวทางนี้

1.6.3 ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในวิชาประติมากรรมและประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย โดยเน้นองค์ความรู้เกี่ยวกับประติมากรรมนามธรรมในประเทศไทยและอิทธิพลของประติมากรรมตะวันตกและประติมากรรมไทยต่อศิลปิน

1.7 นิยามศัพท์

ศิลปะหลักวิชา (Academic Art) หมายถึง งานศิลปกรรมที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีโดยมีมาตรฐานและหลักเกณฑ์ตามหลักวิชาที่สถาบันหรือสกุลศิลปะนั้นๆ ได้กำหนดไว้ว่าต้องถูกต้อง เป็นที่นิยมและได้ถือเป็นหลักปฏิบัติสืบทอดกันมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 3)

สมัยใหม่ (โดยทั่วไปคำว่า โมเดิร์น "Modern" คือคำวิเศษณ์ ตรงกับคำว่า สมัยใหม่ ในภาษาไทย) หมายถึง ความใหม่ ความร่วมยุคร่วมสมัย ศิลปะล้วนแล้วแต่ "ใหม่ (Modern)" สำหรับผู้สร้างมัน ถึงแม้ว่าจะเป็นยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) ในฟลอเรนซ์หรือใน

คริสต์ศตวรรษที่ 20 ในนิวยอร์ก หรือศิลปะที่เขียนขึ้นในวันนี้ในรูปแบบของศิลปะคริสต์ศตวรรษที่ 15 ก็ยัง “ใหม่ (Modern)” ในความหมายนี้ หรืออีกนัยหนึ่งในความหมายแบบกำปั้นทุบดินสมัยใหม่ก็คือ สิ่งที่ไม่เก่า สิ่งที่ตรงกันข้ามกับ “เก่า” หรือ “ประเพณี” ดังเช่น ความสมัยใหม่ในบริบทของสังคมไทย ภาพเขียนของชววินโง่ง หรือของสมเด็จฯ กรมพระยानริศรานุวัตติวงศ์ จึงสมัยใหม่สำหรับสังคมไทยในสมัยนั้นๆ ... ในความหมายเชิงประวัติศาสตร์ คำว่า “โมเดิร์น” ในศิลปะตะวันตกหมายถึง ยุคสมัยจำเพาะในทางประวัติศาสตร์ ระหว่างประมาณคริสต์ทศวรรษ 1860-1970 (ประมาณ พ.ศ. 2403-2513) ในความหมายนี้ สมัยใหม่ถูกใช้อธิบายรูปแบบและอุดมคติหรืออุดมการณ์ในการสร้างสรรค์ในยุคดังกล่าว (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2554: 206)

ศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) หมายถึง งานศิลปะแนวใหม่ที่ศิลปินสร้างขึ้นอย่างอิสระมิได้สร้างขึ้นเพื่อรับใช้ศาสนาหรือสร้างเพื่อสนองความต้องการของกษัตริย์และชนชั้นสูงอย่างที่เคยมีมาแต่อดีต ศิลปะสมัยใหม่ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับสภาพสังคมใหม่ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ของยุโรปซึ่งเป็น “สังคมที่มีวิทยาศาสตร์ ประยุกต์วิทยาและเสรีภาพของประชาชนเฟื่องฟู” (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2534: 5)

ประติมากรรม (Sculpture) หมายถึง งานศิลปกรรมที่สร้างเป็นรูปทรง 3 มิติโดยวิธีการแกะสลัก การปั้น หรือการผสมผสาน การแกะสลักประติมากรรมจะต้องขจัดวัสดุส่วนที่ไม่ต้องการออกไปจนเหลือแต่รูปทรงเป็นกลุ่มมวลที่ต้องการเท่านั้น วัสดุที่ใช้สร้างประติมากรรมแกะสลักได้แก่วัสดุเนื้อแข็ง เช่น ไม้ หิน 玉石 การปั้นประติมากรรมจะสร้างรูปทรงโดยการพอกด้วยวัสดุที่ค่อนข้างนิ่ม วัสดุที่นิยมใช้ในวิธีการนี้ เช่น ดินเหนียว ชีผึ้ง 玉石 ซึ่งเมื่อปั้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็มักจะนำไปหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์หรือโลหะเพื่อให้คงทนมากขึ้น ส่วนการผสมผสาน คือ การนำเอาวัสดุหลายอย่างมาประกอบเป็นรูปทรงที่ต้องการด้วยวิธีการต่างๆ ผลงานเหล่านี้ประติมากรรมอาจสร้างเป็นรูปเห็นรอบตัวหรือรูปหุ่นก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 204)

สัจนิยม (Realism) หมายถึง 1) โดยทั่วไปหมายถึงการสร้างงานที่เหมือนดังที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ เช่น คน วัตถุ ฉาก ทิวทัศน์ โดยยึดหลักแสดงและเสนอสิ่งที่ตามองเห็น 2) ในทางสุนทรียศาสตร์ หมายถึงคตินิยมทางศิลปะที่ยึดถือหลักการสร้างงานให้เหมือนจริงและเป็นจริงดังที่สายตาเห็นอยู่ บางครั้งมีความหมายใกล้เคียงกับคำธรรมเนียม จะแตกต่างกันบ้างตรงที่ธรรมเนียมเน้นไปที่ธรรมชาติทั่วไป สัจนิยมเน้นชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยเห็นว่าในความจริงนั้นมีความงามอย่างสมบูรณ์อยู่แล้ว ซึ่งมีความหมายตรงข้ามกับศิลปะอุดมคติ (Ideal Art) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 195) 3) ในทางประวัติศาสตร์ศิลปะ หมายถึง ขบวนการศิลปะนิยมในประเทศฝรั่งเศสจาก ค.ศ. 1850 -1875 นิทรรศการศิลปะลัทธินิยมนี้จัดแสดงครั้งแรกใน ค.ศ. 1855 โดยกุสตาฟ กูร์เบต์ (ค.ศ. 1819-1877) ... (มะลิฉัตร เอื้ออานนท์, 2540: 538)

ศิลปะนามธรรม (Abstract Art) หมายถึง งานศิลปะซึ่งถ่ายทอดรูปแบบวัตถุจริงตามธรรมชาติเพียงบางส่วนหรือละทิ้งรูปแบบจริงทั้งหมดและคุณค่าทางสุนทรียรสของงานอยู่ที่

โครงสร้างของรูปร่าง เส้น และสี บางครั้งมีลักษณะของวัตถุจริง แต่ดัดแปลงรูปแบบเสียบ้าง ทำให้พริ้วบ้าง ทำให้ซ้ำๆ กันบ้างหรือแบ่งแยกรูปออกเป็นรูปทรงพื้นฐานง่ายๆ จนแทบจะดูไม่ออกมาจากรูปแบบใด งานศิลปะลักษณะนี้เรียกว่าศิลปะกึ่งนามธรรม (Semiabstract) ... (มะลินันท์ เอื้ออาพันธ์, 2540: 2)

อิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) หมายถึง ศิลปะลัทธิหนึ่งที่น่าเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องแสงและสีมาใช้เพื่อแสดงบรรยากาศธรรมชาติตามเวลาและฤดูกาลต่างๆ เกิดขึ้นในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 อันเป็นระยะแรกของกระบวนการศิลปะสมัยใหม่ ความมุ่งหมายของศิลปะแบบนี้ก็เพื่อบรรลุความประทับใจในแสงและสีที่สาดสะท้อนลงบนผิวพื้นของวัตถุ ผลงานที่ออกมาจึงมองเห็นเส้นขอบของสรรพสิ่งไม่ชัดเจน อันเป็นวิธีการที่แตกต่างออกไปจากแนวความคิดเดิมที่ใช้ในการจัดองค์ประกอบและเน้นความสำคัญของเส้นรอบนอก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 138)

มวล (Mass) ในด้านจิตรกรรมและงานออกแบบ หมายถึง บริเวณที่มีขนาดหรือความสำคัญเพียงพอที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของภาพหรือแบบนั้น ตัวอย่างเช่น อาคาร หรือแมกไม้ซึ่งเป็นบริเวณสำคัญของภาพตัดกันกับท้องฟ้าซึ่งเป็นพื้นของภาพ (มะลินันท์ เอื้ออาพันธ์, 2540: 538) ส่วนในทางศิลปะทรงรูป (Plastic Art) มวลเป็นกลุ่มก้อนทางกายภาพของตัววัสดุที่มีความทึบตัน (Ocvirk, Stinson, Wigg, Bone & Cayton, 1998: 330)

ปริมาตร (volume) หมายถึง รูปสัณฐานของความสูง ความกว้างและความลึกภายในรูปทรง (Lauer & Pentak, 2002: 266)